

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Історичний факультет

Матеріали круглого столу

ПОЗИТИВІЗМ: РЕФЛЕКСІЇ
ЩОДО КЛАСИЧНОЇ МОДЕЛІ
ІСТОРІОПИСАННЯ

Харків — 2016

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

**ПОЗИТИВІЗМ: РЕФЛЕКСІЇ ЩОДО КЛАСИЧНОЇ МОДЕЛІ
ІСТОРІОПИСАННЯ**

Матеріали круглого столу
(Харків, 29 листопада 2016 р.)

УДК 930.2:165.731(082)

ББК 63я43

П 47

Рецензенти:

В. І. Танцюра — д. іст. наук, проф. ХНУ імені В. Н. Каразіна.

М. М. Кучемко — д. іст. наук, проф. ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 5 від 1 листопада 2016 р.)

Редакційна колегія: д. іст. наук, проф. Богдашина О. М. (головний редактор),
д-р іст. наук, проф. Посохов С. І., д. іст. наук, проф. Світленко С. І., канд. іст. наук,
проф. Куделко С. М., канд. іст. наук, доц. Острянюк А. М.

Позитивізм: рефлексії щодо класичної моделі історіописання: матеріали

П 47 круглого столу (Харків, 29 листоп. 2016 р.) / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди —
Х.: Апостроф, 2016. — 280 с.

До збірника ввійшли матеріали круглого столу, який відбувся у Харкові 29 листопада 2016 р. Більша частина статей збірника присвячена характеристиці впливу позитивізму на розвиток історичної думки в Україні (60-ті рр. XIX-20-ті рр. XX ст.). Розглядаються окремі елементи позитивістського історіописання, його еволюція у контексті розвитку світової історичної думки. Простежено вплив ідей позитивізму на творчість окремих істориків. Проаналізовані різні аспекти розвитку соціогуманітаристики у постпозитивістський період та інші теоретико-методологічні проблеми історичного процесу.

УДК 930.2:165.731(082)

ББК 63я43

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2016

Зміст

Ідеї першого та другого позитивізму в історичній науці другої половини XIX-XX ст.: реценція та ревізія

Богдашина О. М. Позитивізм в історичній науці в Україні: сучасні образи класичної моделі історіописання.....	5
Ващенко В. В. Позитивізми, структури історичного часу, біографії: М. П. Драгоманов.....	13
Воронов В. І. Становлення дисциплінарного образу вітчизняного джерелознавства за доби класичного позитивізму (на прикладі лекційних курсів В. Б. Антоновича та В. Й. Ключевського).....	21
Калакура Я. С. «Історія України-Руси» М. С. Грушевського як науковий синтез української історії на ґрунт позитивізму та національної ідеї.....	35
Кісельова Ю. А. Комунікативні стратегії історіографів у добу пози- тивізму (на матеріалах імператорського Харківського університету).....	45
Китиченко Т. С. Вивчення ідей позитивізму сучасними істориками України.....	54
Ковальчук О. О. Концептуальні моделі історії Києва: від просвітни- цтва до позитивізму.....	60
Куделко С. М. До питання про прогностичну функцію історіографії (тези доповіді).....	65
Куций І. П. Європоцентричні світоглядні засади в українському історіописанні доби позитивізму.....	68
Лиман С. И. До и во время позитивизма: историософские взгляды медиевистов Украины в 1804-первой половине 1880-х гг.....	80
Музичко О. Є. Позитивізм у південноукраїнському історіографічному процесі середини XIX-перших десятиліть XX ст.: постаті, етапи, особливості.....	95
Острянка А. М. Сьогодення позитивізму в історичній науці в Україні ...	108
Павлова О. Г. Ф.І. Шміт і його внесок у теорію мистецтва.....	113
Посохов С. І. Позитивізм та марксизм: ремарки до відомих тверджень....	121
Потульницький В. А. До історії утвердження позитивізму як дослід- ницької методології в українській історичній науці в австрійській Галичині (1894-1914 рр.).....	127
Романовський В. С. Науковці Харківського історико-філологічного товариства (1877-1919 рр.) про засади пам'яткознавчих досліджень.....	134

Світленко С. І. Історія України в історіософії В. Б. Антоновича: історіографічна традиція та сучасні рефлексії.....	147
Сінкевич Є. Г. Засади позитивізму в науковій і суспільно-політичній діяльності представників Краківської історичної школи.....	158
Яковенко Г. Г. Освітні практики дворянства у мемуарах: методологічний контекст.....	163

*Постпозитивістський етап розвитку історичної науки:
нові виклики*

Андреев В. М. Історична концепція Віктора Петрова.....	172
Бережна С. В. Становлення історичної компаративістики як методології та антропологічної епістемології.....	187
Берковський В. Г. Роберт Пол Бренер та дискусія про генезу капіталізму в Європі.....	195
Войцехівська І. Н., Закринична І. М. Незнана пам'ятка української історіографії: актуалізація праці М. І. Марченка «Михайло Максимович як історик».....	202
Гирич І. Б. Висвітлення своєї національної та української історії XIX-початку XX століть у польських шкільних підручниках.....	209
Левченко В. В. Наукове співтовариство одеських істориків першої половини XX століття крізь призму генераційних процесів: теоретичний аспект.....	220
Скляр В. М. Визначальні ознаки етномовного складу населення підпорядкованих Україні та окупованих територій Донбасу: загальні уваги.....	230
Шугальова І. М. Традиції позитивізму в епоху постмодерну: методологічні підходи до аналізу діяльності православних церковних інституцій Наддніпрянщини в умовах трансформації суспільства (XIX - початок XX ст.).....	241
Sklokін V. Debates on the Public Use of History in Contemporary Ukraine.....	250

До ювілею професора О. М. Богдашиної

Гончарова О. С. Короткий нарис життя та науково-педагогічної діяльності О. М. Богдашиної.....	264
Список основних наукових праць О. М. Богдашиної з теорії та історії історіографії, джерелознавства та інших спеціальних галузей історичних знань.....	268
Відомості про авторів.....	277